

Список бібліографічних посилань

1. Ярмиш О. Н., Гавриленко О. А. Спеціальні навчальні заклади МВС у Харкові: становлення та розвиток. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 1999. № 9. С. 20–26.
2. Державний архів Харківської області.
3. Антонович А. Учеба в милиции. *Бюллетень НКВД*. 1925. № 2 (17). С. 48–50.
4. Галкін Д. В. Всеукраїнська школа міліції – перший «міліцейський університет». *Право і Безпека*. 2009. № 4. С. 43–47.
5. Головкин Б. Г., Мещеряков Є. В. Поліцейські системи в міжвоєнний період (1921–1939 рр.) // *Історія органів внутрішніх справ : матеріали до спецкурсу : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 2: XX століття*. Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. С. 21–36.
6. Учеба в милиции. *Административный вестник*. 1926. № 2–3. С. 10–12.

Одержано 07.11.2017

УДК 351.74(477)

Дмитро Вікторович ГАЛКІН,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
старший викладач кафедри кримінального права і кримінології
факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7247-1037>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ МВС У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Після закінчення Великої Вітчизняної війни постала необхідність реорганізації органів державного управління, так у березні 1946 року НКВС СРСР було реорганізовано в Міністерство внутрішніх справ СРСР, Наркомати внутрішніх справ союзних і автономних республік – у Міністерства. Кадрова ситуація в органах внутрішніх справ у цей період характеризувалась значним некомплектom особового складу, недостатнім фінансуванням, низьким рівнем професіоналізму співробітників. Станом на 1 січня 1946 року органи внутрішніх справ УРСР були укомплектовані лише на 82 %, а стаж роботи в міліції більшості працівників не перевищував п'яти років [1, спр.3658, арк.124]. Для виходу із кризового стану в цьому питанні МВС визначило ряд конкретних заходів щодо реформування відомчої системи навчальних закладів. Серед них були: розширення профілю загальноосвітньої та спеціальної підготовки, введення і розвиток юридичної освіти у всіх школах міліції, розвиток системи заочного навчання.

Наказом Міністра внутрішніх справ СРСР за № 378 від 10 листопада 1946 року Вища школа МВС СРСР була перейменована у Вищу офіцерську школу МВС СРСР, а республіканські і міжобласні школи МВС – в офіцерські школи МВС [2, с. 40–41].

У кінці 40-х – на початку 50-х років був дефіцит фахівців з вищою та середньою освітою. Велике значення для подальшого розвитку професійної підготовки міліцейських кадрів зіграв наказ МВС СРСР від 8 лютого 1947 року «Про заходи щодо підготовки та перепідготовки керівних кадрів міліції». Цим наказом встановлювалася безперервність освіти, чітке виконання строків і обсягів навчальних планів підготовки співробітників.

В 1949 р. міліція, рішенням радянського уряду, була передана із МВС у Міністерство державної безпеки. У зв'язку з реорганізацією, навчальні заклади, що здійснювали підготовку міліцейських кадрів, також перейшли до системи МДБ. Характерними рисами цього періоду були: підвищення вимог до відбору кандидатів на навчання; підвищення уваги до спеціального (оперативної) підготовці курсантів; посилення контролю за станом навчально-виховної роботи.

Серйозним кроком на шляху подальшого розвитку системи підготовки кадрів було рішення керівництва МДБ про утворення в 1952 році у своїй структурі Управління навчальних закладів (УНЗ). Створення УНЗ МДБ сприяло підвищенню рівня керованості навчальними закладами, розвитку матеріально-технічної та учбово-методичної бази підготовки кадрів.

6 березня 1953 року відбулося спільне засідання Пленуму ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР і Президії Верховної Ради СРСР, на якому було ухвалене рішення про внесення деяких змін у структуру центральних органів партії та держави. На цьому засіданні було визнано доцільним об'єднати Міністерство внутрішніх справ і Міністерство державної безпеки в одне відомство –

МВС СРСР. У зв'язку з цим необхідно було підвищити якість відбору в міліцію, підняти рівень загальноосвітньої підготовки співробітників, активізувати діяльність навчальних закладів МВС, оновити нормативну базу їхньої діяльності. Наказом МВС СРСР від 25 вересня 1954 р. було розроблено та введено в дію «Положення про школу міліції МВС СРСР». Це був найважливіший нормативний акт, уперше за післявоєнні роки чітко регламентував організаційно-правову основу діяльності навчальних закладів у масштабі країни. Положення поширило на особовий склад шкіл вимоги Дисциплінарного статуту міліції та Статуту внутрішньої служби Радянської Армії. На основі Положення Управління навчальних МВС СРСР розробило «Інструкцію з організації та планування навчального процесу і методичної роботи в школах міліції МВС СРСР». Введення в дію цього документа чітко регламентувало порядок навчально-виховної роботи командно-викладацького складу і, безумовно, сприяло підвищенню якості навчання та виховання курсантів. Для підготовки кадрів в органи міліції в Українській РСР діяло 10 спецшкіл і постійно діючих курсів, серед них – Всеукраїнська школа МВС СРСР у Києві, школи міліції в Одесі, Львові, Харкові, Чернівцях і Станіславі (Івано-Франківськ). Однак, низький рівень фінансування органів міліції не давав можливості розвивати відомчу систему навчальних закладів на необхідному рівні.

Для навчання співробітників активно використовувалися такі форми, як первинна підготовка молодих співробітників, службова та бойова підготовка. Первинна підготовка молодих співробітників проходила протягом трьох місяців. У період її проведення кандидати вивчали основи міліцейської служби, нормативно-правові документи, що регламентують діяльність органів внутрішніх справ. Згідно з наказом МВС СРСР № 0032 від 18.01.1956 р., для організації первинної підготовки, на місцях створювалися навчальні пункти та відділення. Немаловажне значення в цей період надавалося службовій і бойовій підготовці. Службова підготовка являла собою процес удосконалювання професійної майстерності співробітниками органів внутрішніх справ у ході повсякденної практичної діяльності. Як правило, вона проводилася начальниками структурних підрозділів у робочий час за місцем служби в навчальних групах. Бойова підготовка планувалася одночасно зі службовою підготовкою. Бойова та спеціальна підготовка особового складу проводилася відповідно до організаційно-методичних вказівок Головного Управління міліції МВС СРСР № 10/Д-136 від 7 грудня 1957 року. Для організації бойової та службової підготовки в структури територіальних обласних управлінь органів внутрішніх справ створювалися спеціальні відділення бойової підготовки [3, с. 13.].

Реальні ознаки поліпшення кадрового забезпечення діяльності підрозділів МВС позначилися лише в другій половині 60-х років, а вжиті заходи дозволили створити в органах внутрішніх справ чітку систему професійної підготовки працівників.

Список бібліографічних посилань

1. Центральний державний архів громадських об'єднань України. Ф. 1. Оп. 18. Спр. 297.
2. Санкт-петербургская специальная средняя школа милиции. Краткий исторический очерк к 80-летнему юбилею. СПб., 1998. С. 40–41
3. Устьянцев В. Г. Организационно-правовые основы деятельности органов милиции Ленинграда и Ленинградской области по обеспечению охраны общественного порядка и борьбе с преступностью. (1956–1970 гг.) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. СПб., 1998. 211 с.

Одержано 10.11.2017

УДК 351.74(477)

Олена Миколаївна ГАЛКІНА,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9095-9463>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ МІЛІЦІЇ У 1960–70-Х РОКАХ

На початку 60-х років проблема кадрів органів правопорядку була досить складною. ЦК КПРС і Рада Міністрів СРСР постановою від 17 серпня 1962 р. «Про заходи щодо поліпшення діяльності радянської міліції» зобов'язали керівництво МВС радикальним чином удосконалити підготовку